

Övergripande mål och inriktning för arbetet med civil beredskap

Program

Policy

» Plan

Riktlinjer

Regler

Beslutad av kommunfullmäktige 19 juni 2024,

§ 100/24. Dnr KS2023.0407

Dokumenttyp: Plan

Dokumentet gäller för: Samtliga nämnder, sektorer och bolag

Diarienummer: KS2023.0407

Reviderad: 2024-06-19

Giltighetstid: Tills vidare

Tidpunkt för aktualitetsprövning: En gång per mandatperiod

Dokumentansvarig: Beredskapsstrateg

Andra tillhörande dokument:

Innehåll

1	Bakgrund.....	3
1.1	Syfte	4
1.2	Definitioner	4
2	Skövde kommuns arbete med krisberedskap	6
2.1	Bakgrund.....	6
2.2	Regeringens mål med krisberedskap	6
2.4	Kommunens förberedelser för och verksamhet under extraordinära händelser i fredstid.....	7
2.4.1	Risk- och sårbarhetsanalys.....	7
2.4.2	Planering	8
2.4.3	Organisation	8
2.4.4	Geografiskt områdesansvar.....	9
2.4.5	Utbildning och övning	10
2.4.6	Rapportering.....	10
3	Skövde kommuns arbete med civilt försvar.....	11
3.1	Bakgrund.....	11
3.2	Regeringens mål med det civila försvaret.....	11
3.3	Kommunens förberedelser för och verksamhet under höjd beredskap	11
3.3.1	Förberedelser	11
3.3.2	Ledningsansvar.....	12
3.3.3	Lokal kristidsverksamhet.....	12
3.3.4	Geografiskt områdesansvar.....	12
3.3.5	Rapportering.....	12
4	Skövde kommuns övergripande mål och inriktning för arbetet med civil beredskap.	13
4.1	Bakgrund.....	13
4.2	Skövde kommuns prioriterade övergripande uppgifter:.....	13
5	Fastställande, budget, revidering	14
5.1	Fastställa	14
5.2	Budget, kostnader, rapportering	15
5.3	Revideringar	15

1 Bakgrund

Detta dokument ersätter dokumentet ”Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och återuppbyggnad av det civila försvaret KS2019-0412-2” och gäller för perioden 2024-2027.

Skövde kommun skall minska sårbarheter i sina verksamheter och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Skövde kommun skall också genom det arbetet uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Detta dokument grundas bland annat i de uppgifter som kommunen är ålagd att genomföra inom området för krisberedskap och civilt försvar och utgår ifrån:

- Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)
- Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH)

Sverige är sedan den 7 mars 2024 även ett av Natos medlemsländer varpå Skövde kommuns fortsatta arbete med krisberedskap och civilt försvar även kommer ta avstamp i Natos arbete med den civila beredskapen. Inom Natos civila beredskapsarbete pekas tre grundförmågor ut som särskilt viktiga för ett fungerande samhälle:

- Säkerställa politiskt beslutsfattande och centrala ledningsfunktioner
- Säkerställa viktiga samhällsfunktioner
- Säkerställa civilt stöd till militära verksamheter

Utifrån dessa tre grundförmågor pekas sju områden ut som särskilt viktiga för att stärka den civila motståndskraften:

- Säkerställande av politiskt beslutsfattande och centrala ledningsfunktioner.
- Resilient energiförsörjning.
- Effektiv hantering av okontrollerade befolkningsrörelser.
- Resilienta system för livsmedels- och dricksvattenförsörjning.

- Hantering av stora masskadeutfall och hälsokriser.
- Resilienta civila kommunikationssystem.
- Resilienta transportsystem

Förmågorna har också stor likhet med de områden som är prioriterade för utvecklingen av det svenska civila försvaret.

1.1 Syfte

Detta dokument syftar till att med utgångspunkt i rådande lagstiftning samt Natos arbete med den civila beredskapen beskriva den övergripande inriktningen för arbetet med civil beredskap i Skövde kommun för perioden 2024-2027.

1.2 Definitioner

Krisberedskap handlar om förmågan att förebygga, motstå och hantera krissituationer. Förmågan byggs upp genom bland annat utbildning, övning samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris. Utgångspunkten är att hela samhället gemensamt och inom sina respektive områden tar ansvar för och utvecklar krisberedskapsarbetet. I detta ligger också att enskilda människor utifrån sina egna förutsättningar tar ansvar för sin säkerhet. Arbetet sker på alla nivåer: lokalt, regionalt och nationellt, men också på EU-nivån och internationellt.

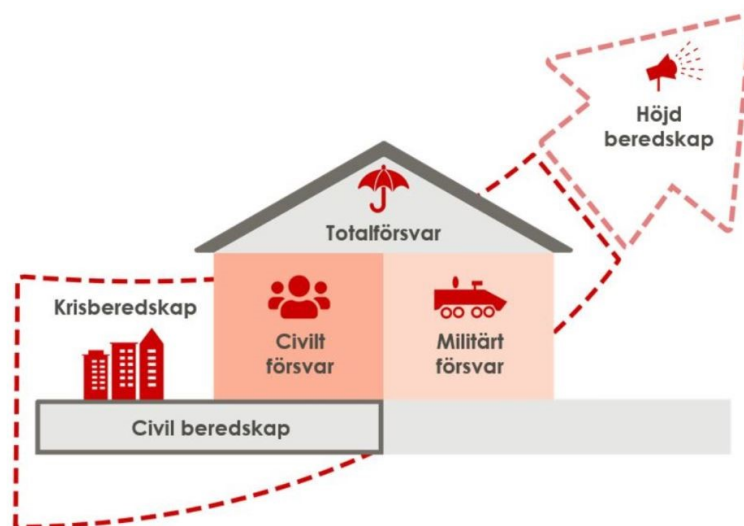
Civilt försvar handlar om hela samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Civilt försvar är det arbete som görs av statliga myndigheter, kommuner, landsting och regioner, privata företag och frivilligorganisationer. Arbetet syftar till att skydda civilbefolkningen och att exempelvis sjukvård och transporter fungerar vid krigsfara och krig. Vid krigsfara och krig ska det civila försvaret också kunna stödja Försvarmakten.

Civil beredskap är ett samlingsnamn för krisberedskap och civilt försvar. Det civila försvaret och krisberedskapen ska förstärka varandra i gemensamma processer för samordning, planering och förberedelser. Den yttersta krisen, det vill säga ett väpnat angrepp, är dimensionerande för den civila beredskapen. Ytterst syftar den civila beredskapen till att förbereda oss på

alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada oss. Det som ska värnas är samhällets grundläggande skyddsvärden.

Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all verksamhet som då ska bedrivas. Totalförsvaret består av det militära försvaret och det civila försvaret. Det övergripande målet för totalförsvaret ska vara att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet.

Höjd beredskap kan Regeringen besluta om då det exempelvis utbryter krig och konflikter i vårt närområde, eller om läget i övrigt i omvärlden allvarligt påverkar vårt land eller hotar vår säkerhet och självständighet. Höjd beredskap ger regeringen större handlingsfrihet att agera och fatta olika beslut. Höjd beredskap innebär också att bland annat kommuner och statliga myndigheter måste anpassa sin organisation och verksamhet till särskilda krav som då gäller. Även om det råder svåra förhållanden är till exempel kommunen skyldig att hålla igång verksamhet som äldreomsorg, skola och renhållning.

2 Skövde kommuns arbete med krisberedskap

2.1 Bakgrund

En extraordinär händelse beskrivs i Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH 2006:544) som:

”En sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region”.

Det kan till exempel vara störningar i vatten- eller elförsörjning, stormar, omfattande bränder eller olyckor, pandemi, våldshandlingar med mera.

LEH reglerar vilka åtgärder en kommun ska vidta för att minska sin sårbarhet.

Av krisledningsnämndens reglemente (KS2022.0079) framgår det att nämnden vid extraordinära händelser samordnar kommunens högsta ledning och kan överta hela eller delar av ordinarie nämnders ansvar.

2.2 Regeringens mål med krisberedskap

- Minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet
- Värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder.

Krisberedskapsarbetet utgör också en utgångspunkt för arbete med det civila försvaret.

2.4 Kommunens förberedelser för och verksamhet under extraordinära händelser i fredstid

Enligt LEH ska kommunerna arbeta med följande uppgifter:

- Risk- och sårbarhetsanalys
- Planering
- Organisation
- Geografiskt områdesansvar
- Utbildning och övning
- Rapportering

2.4.1 Risk- och sårbarhetsanalys

Är en sammanställning av den samhällsviktiga verksamhet och analys av de risker och brister som finns inom kommunen. Den är grund för planering av övriga åtgärder och ska fastställas politiskt under varje mandatperiod. Denna analys ska genomföras av alla verksamheter som bedriver samhällsviktig verksamhet oavsett verksamhetsform.

Risk- och sårbarhetsanalysen innehåller följande:

- Identifiering av samhällsviktig verksamhet
- Identifiering kritiska beroenden
- Identifiering och analys av risker
- Beskrivning av sårbarheter och brister
- Sammanställning av behov av åtgärder för att reducera eller ta bort eventuella risker.

Med risk- och sårbarhetsanalysen som grund ska nödvändiga åtgärder genomföras för att reducera och ta bort risker och sårbarheter samt för att öka förmågan att hantera de extraordinära händelser som kan inträffa. Risk- och sårbarhetsanalysen är även en grund för hur arbetet inom kommunens krisledning ska organiseras och bedrivs vid extraordinära händelser. En systematisk uppföljning av åtgärderna som föreslås ska genomföras årligen och rapporteras till kommunstyrelsen.

2.4.2 Planering

För att hantera extraordinära händelser ska respektive sektor och bolag ha en planering och krisorganisation som vid behov ska vara samordnad med andra verksamheter internt och externt. Även samhällsviktig verksamhet i annan form, t ex kommunalförbund omfattas och bör samordnas mellan berörda kommuner.

Följande dokument och planer mm ska finnas för att hantera extraordinära händelser:

- Reglemente för krisledningsnämnden
- Plan för att hantera kris, extraordinära händelser och höjd beredskap.
- Kriskommunikationsplan
- Planer för respektive sektor och bolag samt verksamhet som bedrivs i annan verksamhetsform
- Plan för krisstödsorganisationen
- Övergripande övnings- och utbildningsplan
- Detaljerad planering för att t ex säkerställa kritiska driftsystem inom infrastruktur. Exempel på verksamhet där kontinuitetsplanering särskilt ska beaktas är störningar i vattenförsörjning, elförsörjning, IT- och datakommunikation. Andra exempel är planering för elbrist, pandemi mm.

2.4.3 Organisation

Respektive sektor och bolag ska, i enlighet med ansvarsprincipen, ha en förmåga att så långt som möjligt hantera olika slag allvarliga händelser inom ordinarie organisation. Extraordinära händelser kan innebära att förändringar måste göras i organisationen, för detta ska finnas en planering som beskriver hur respektive aktör är organiserad samt hur man arbetar i samband med en extraordinär händelse.

Följande funktioner ska finnas inom kommunen:

- Krisledningsnämnd - träder i funktion om den extraordinära händelsen kräver en samordnad ledning med befogenhet att ta över andra nämnders ansvarsområden. Krisledningsnämndens ordförande fattar beslut om att nämnden ska träda i kraft. Se vidare reglemente för krisledningsnämnd.
- Krisledningsgrupp - underställd krisledningsnämnden och samordnar kommunens åtgärder vid extraordinära händelser. Kommundirektören ansvarar för verksamheten och kan besluta om att krisledningen, eller delar av den kan upprättas även om krisledningsnämnden inte trätt i kraft.
- Sektors- och bolagsvisa krisledning ska finnas inom alla verksamheter. Bör även finnas inom verksamhet som bedrivs i annan form, till exempel kommunalförbund.
- Organisation för krisstöd är underställd socialnämnden. Sektorchef socialtjänst beslutar om att hela eller delar av organisationen ska träda i kraft. Vid behov kan även andra former av tillfälliga samverkansorganisationer bildas.

Prioriterade uppgifter för kommunens krisledningsnämnd och krisledningsgrupp:

Vid en kris ska i första hand följande funktioner/verksamheter fungera:

- Ledning och samordning av kommunens verksamhet.
- Samordning av information internt och externt.
- Samordning med externa aktörer såsom kommunalförbund, myndigheter, organisationer, näringsliv, närliggande kommuner med flera.

2.4.4 Geografiskt områdesansvar

Kommunen har ett ansvar att verka för att olika aktörer inom kommunens geografiska område samordnar sin planering inför extraordinära händelser.

Kommunen ska samverka med närliggande kommuner och andra aktörer utanför det egna geografiska området samt säkerställa att Viktigt med-

delande till allmänheten (VMA) kan sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls

Samverkan med det lokala näringslivet och de frivilliga försvarsorganisationerna bör utvecklas inom krisberedskapsområdet.

Vid en extraordinär händelse ska kommunen kunna stå värd för en så kallad inriktnings- och samordningsfunktion (ISF), ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram samt verka för att information till allmänheten samordnas.

2.4.5 Utbildning och övning

Regelbundna utbildningar och övningar för att hantera extraordinära händelser ska genomföras inom kommunens organisation och övergripande plan över utbildning och övning ska tas fram. Samtliga sektorer ska öva en gång per mandatperiod. Tidsplan och inriktning för utbildningar och övningar fastställs av kommundirektör i samråd med säkerhetschef och berörd sektorchef.

Kommunens bolag avgör vilka slags utbildningar och övningar som krävs inom eget ansvarsområde. Detta avser även respektive kommunalförbund.

2.4.6 Rapportering

Kommunen är ålagd att redovisa till Länsstyrelsen årligen vilken planering och vilka åtgärder som genomförts inom krisberedskapsområdet. Genomförda övningar rapporteras årsvis till Länsstyrelsen i den årliga uppföljningen av LEH-uppdraget. Kommunen ska ha förmågan att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar samt ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse. Övningar rapporteras årsvis till kommunstyrelsen.

3 Skövde kommuns arbete med civilt försvar

3.1 Bakgrund

”Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har över tid försämrats. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas. Det kan inte heller uteslutas att militära maktmedel eller hot om sådana kan komma att användas mot Sverige. Sverige blir oundvikligen påverkat om en säkerhetspolitisk kris eller väpnad konflikt uppstår i Sveriges närområde. Totalförsvarets förmåga behöver därför fortsätta stärkas (Prop.2020/2130)”.

Kommunens arbete med återuppbyggnad av det civila försvaret baseras till stora delar på LEH (Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

3.2 Regeringens mål med det civila försvaret

- Värna civilbefolkningen,
- Säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- Upprätthålla en nödvändig försörjning,
- Bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- Upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- Bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- Med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

3.3 Kommunens förberedelser för och verksamhet under höjd beredskap

3.3.1 Förberedelser

- Genomföra åtgärder som syftar till att stärka det civila försvaret.
- Bedriva förebyggande och förberedande arbete.

- Medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.
- I enlighet med det geografiska områdesansvaret informera berörda lokala aktörer om arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå.
- I samverkan med länsstyrelsen öva rutiner för rapportering och för lägesbilder.
- Utbilda och öva kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.

3.3.2 Ledningsansvar

I enlighet med LEH ansvarar kommunstyrelsen för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen skall bedriva.

3.3.3 Lokal kristidsverksamhet

När det råder höjd beredskap eller när ransoneringslagen (1978:268) i annat fall tillämpas ska kommunen i den omfattning som regeringen i särskilda fall beslutar:

- vidta de åtgärder som behövs för försörjningen med nödvändiga varor,
- medverka vid allmän prisreglering och ransonering, och
- medverka i övrigt vid genomförandet av åtgärder som är viktiga för landets försörjning.

3.3.4 Geografiskt områdesansvar

Kommunstyrelsen skall under höjd beredskap verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.

3.3.5 Rapportering

Skövde kommun ska under höjd beredskap hålla den myndighet som regeringen bestämmer informerad om beredskapsläget och de övriga förhållan-

den som har betydelse för det civila försvaret i kommunen respektive regionen.

4 Skövde kommuns övergripande mål och inriktning för arbetet med civil beredskap.

4.1 Bakgrund

För att skapa ett så motståndskraftigt samhälle som möjligt behöver processer för samordning, planering och förberedelser inom krisberedskap och civilt försvar förstärkas och struktureras. Den ömsesidigt förstärkande effekten av de åtgärder som vidtas inom det civila försvaret och krisberedskapen samlas under termen civil beredskap. De förhållanden som väntas vid ett väpnad angrepp är dimensionerande för civil beredskap men begreppet omfattar hela hotskalan, det vill säga även fredstida krissituationer. Det betyder att civil beredskap ska kunna möta alla former av samhällsstörningar och den förmågan byggs genom beredskapshöjande åtgärder (Planeringsinriktning för civil beredskap MSB2194 – april 2023).

4.2 Skövde kommuns prioriterade övergripande uppgifter:

- Ha förmåga att hantera en allvarlig eller extraordinär händelse så att människors liv eller hälsa inte riskeras och att skada inte uppstår på fastigheter eller miljö.
- Ha en robust och resilient grundförmåga för att samhällsviktiga verksamheter så långt som möjligt upprätthålls vid en extraordinär händelse eller höjd beredskap.
- Arbeta för att upprätthålla och skapa en robust infrastruktur.
- Ha förmåga att stötta Försvarmakten i samband med höjd beredskap och krig.
- Samverka med Försvarmakten kring totalförsvarsutveckling och planering på regional och lokal nivå.

- Kommunens organisation ska ha grundläggande kunskaper om höjd beredskap och totalförsvaret.
- Kommunen skall skydda verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten. Dessa uppgifter regleras genom säkerhetsskyddslagen (2018:585) och innebär följande:
 - Kommunen ska ha en säkerhetsskyddschef.
 - Kommunen ska ha en fastställd säkerhetsskyddsanalys, befattningsanalys och säkerhetsskyddsplan
 - Kommunen ska ha rutiner och materiel för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs.

5 Fastställande, budget, revidering

5.1 Fastställa

- Kommunfullmäktige fastställer styrdokumentet ”Övergripande mål och inriktning för arbetet med krisberedskap och återuppbyggnad av det civila försvaret”.
- Kommunstyrelsen fastställer risk- och sårbarhetsanalysen,
- Kommundirektören fastställer övnings- och utbildningsplan, övrig planläggning som inte fastställs på sektornivå samt revideringar i de övergripande planeringsdokumenten av redaktionell karaktär.
- Respektive nämnd och styrelse fastställer planer inom eget ansvarsområde. Socialnämnden fastställer plan för krisstödsorganisationen
- Kommunalförbunden bör fastställa sina planer i samverkan med medlemskommunerna.
- Kommundirektören har ett övergripande ansvar för samordning och planering samt är operativt ansvarig för krisledning.

5.2 Budget, kostnader, rapportering

Ett statsbidrag utgår varje år för uppgifter som i första hand avser att täcka kostnader för planering, utbildning och övning.

Utöver detta kan finnas ytterligare behov av anslag för investeringar, lagerhållning av viss materiel/förnödenheter mm eller andra behov åtgärder som framkommit i samband med risk- och sårbarhetsanalysen och som statsbidraget inte får användas till. Återuppbyggandet av det civila försvaret är resurskrävande och dessa frågor bör inarbetas i samband med kommunens budgetarbete.

Vid en extraordinär händelse kan uppstå kostnader av större omfattning. Kommundirektören ska informera kommunstyrelsens ordförande/krisledningsnämnden. Kostnaderna ska särredovisas samt redovisas i rapport till kommunstyrelsen om händelsen och till kommunfullmäktige om det är av principiell, viktig natur eller omfattande kostnader.

5.3 Revideringar

Detta styrdokument ska revideras och fastställas av kommunfullmäktige minst en gång per mandatperiod. Mindre ändringar kan fastställas av kommunstyrelsen och redigeringar av kommundirektören.